

x

Oppiaine	Yritysjuridiikka	Päivämäärä	23.06.2008
Tekijä(t)	Jarmo Rusi	Matrikkelinumero	
		Sivumäärä	96
Otsikko	Tilintarkastus Suomessa – instituution synty ja kehitys		
Ohjaaja(t)	Professori Matti J. Sillanpää		

Tiivistelmä

Tutkielman tarkoituksena on analysoida tilintarkastuksen syntyä ja kehitystä Suomessa yli sadan vuoden ajanjaksolta. Tutkielmassa selvitetään, miten tilintarkastus on saanut alkunsa ja miten siitä on kehittynyt nykyisen kaltainen instituutio. Tilintarkastuksen kehitystä tarkastellaan neljän tekijän: laskenta-ajattelun muuttumisen, tilintarkastuksen normien, tilintarkastuksen toimijoiden ja tilintarkastuksen tehtävien kannalta. Tutkielma on käsiteanalyttinen kirjoituspöytä tutkimus, ja se perustuu vuosilta 1864 – 2008 olevaan lähdemateriaaliin..

Lakisääteinen tilintarkastus alkoi Suomessa vuoden 1895 osakeyhtiölain velvoittamana. Laki määräsi yhtiökokouksen valitsemaan henkilön tarkastamaan tilejä ja hallintoa. Tällöin tarkastus koski vain suurempia yrityksiä. Ilman kirjanpitolainsäädäntöä yritykset saivat järjestää kirjanpitonsa parhaaksi katsomallaan tavalla. Kansallista yhtenäisyyttä ei näin ollen kirjanpidossa, saati tilintarkastuksessa, ollut: tilintarkastajat olivat maallikkoja ja tilintarkastus näennäistä.

1920-luvulla saatiin Suomeen kirjanpitolainsäädäntöä ja tällöin myös tilintarkastajien koulutus ja ammatillinen yhdentymisen sekä auktorisointi alkoivat. Vuoden 1945 kirjanpitolainsäädäntö tähtäsi yritysten kirjanpidon kansalliseen harmonisointiin. 1950-luvulla tuli toinen auktorisoitujen tilintarkastajien luokka, HTM-tilintarkastajat, KHT-tilintarkastajien rinnalle. Vuoden 1973 kirjanpito-lainsäädäntö sai uusia vaikutteita pohjoismaisista harmonisointipyrkimyksistä. Vuoden 1978 osakeyhtiölaki antoi mahdollisuuden vain yhden tarkastajan valintaan, ja lisäksi laki salli myös tilintarkastusyhteisön toimimisen tilintarkastajana..

1980-luvulla tilintarkastukseen vaikuttivat pääomamarkkinoiden vapautuminen ja 1980-luvun lopun suuret ja laajat skandaalit ja konkurssit. Vuonna 1994 säädettiin erillinen tilintarkastuslaki, jolloin kaikki tilintarkastusta koskevat asiat siirrettiin yhteen lakiin. Vuotta myöhemmin Suomi liittyi EY:hyn, ja kirjanpito- ja yhtiölainsäädännön uudistaminen alkoi jälleen. Tarkoituksena oli pyrkiä kansainväliseen harmoniaan niin kirjanpidon kuin yhtiölainsäädännön alalla. Tämä tarkoitti Suomen lakien kirjoittamista EY:n direktiivien mukaisiksi. Yritystoiminnan kasvava kansainvälistyminen tuo jatkossa myös tilintarkastukselle uusia haasteita.

Asiasanat	Tilintarkastus, Tilintarkastajat, Tilintarkastuksen synty, Tilintarkastuksen säätely, Tilintarkastuksen historia, Tilintarkastuksen kansainvälistyminen, Osakeyhtiön tilintarkastus
Muita tietoja	Tutkielma on tilintarkastuksen historiallista tarkastelua

